

LES 7 - 20 April 1955

Goeden avond, vrienden,

Helaas is het niet mogelijk om met de gebruikelijke sprekers U een programma voor te zetten. U heeft n.l. de dag verzet. Er zijn andere groepen, die evenzeer behoren tot onze groepen, die wel op tijd hun bijeenkomst hebben. Wij hebben gemeend voor deze avond een ietwat ander programma samen te stellen in de sfeer en geest van deze kring. Ik hoop, dat daar geen bezwaar tegen is. Dan heb ik om te beginnen een onderwerp voor U, dat misschien ook toch wel Uw aandacht waard is. Ik weet er eigenlijk geen titel voor. Ongetwijfeld zullen velen Uwer wel eens gehoord hebben over de

HEER DER WERELD

Er wordt daar in esoterische kringen ontzettend veel over verteld. Men vertelt dan over de samenkomsten in de Wessacvallei etc. Maar wat men over het hoofd ziet is dit; De Heer der Wereld heeft wel degelijk een stoffelijke vertegenwoordiger. Dit is iemand, die veel langer leeft, dan voor U in doorsnee mogelijk is. Deze Heer der Wereld heeft archieven, die, waar zij op Uw aarde bestaan, voor het grootste gedeelte althans, door ons zouden kunnen worden gepubliceerd; indien dit noodzakelijk was. In de hoop U niet teleur te stellen, heb ik mijzelf de vrijheid veroorloofd om daaruit enkele der meest interessante gegevens te putten, die ik dan zal trachten te vervlechten tot een samenhangend geheel. U moet er zich goed van bewust zijn, dat al hetgeen, dat ik U hier mededeel, in de loop der tijden door de mensen is beleefd en door de mensen word neergeschreven. Er is hier geen sprake van openbaringen uit de geest, of iets dergelijks. Velen dier werken zijn wel ongetwijfeld geïnspireerd. Hetzelfde wat men zegt over Uw Bijbel en over zoveel andere Heilige Geschriften. Hun waarde zult U zelf moeten beoordelen. Ik begin met te citeren, wij zullen dan nog wel zien hoe ver wij gaan.

De zee spoelt over de oude steden. De glorie, die eens was, is vergaan. Waar eens de heren in pronk en heerlijkheid schreden, dansen nu de dwaas lachende slaven hun primitieve dansen. Maar ik zeg U, ik, die gedragen werd door de stormwind en de vloed, dat deze wereld andere tijden gekend heeft en andere tijden zal kennen. Hoe groots en wonderlijk waren de gebouwen, hoe wonderlijk schoon waren onze steden en tuinen. Hoe groot was de macht en de kennis, die heerste in de tempels en de heuvels. Eens zal dit alles herleven. Ik geef dit, mijn geschrift, aan Thebec, opdat hij het bewaren zal en verbergen, op dat de herinnering aan Antmoos niet verloren gaat.

Dit is de inleiding. Maar deze schrijver houdt er van om spijkers met koppen te slaan;

Men heeft ons gezegd, dat de wetten, die wij schonden, slechts wetten dezer aarde waren. Men heeft ons gezegd, dat de magiër machtiger was, dan de vaste materie, die in zichzelf dood en zonder bewustzijn schijnt. De stem der aarde heeft echter gesproken en wij hebben de kracht der Goden gevonden in de straf, die op onze daden volgde. Gezondigd werd door de elementen te misbruiken. De elementen hebben de plaatsen der ergernis van de aarde gebannen. Elk element leeft. Men zegt U: de aarde leeft niet, zij is dood en baart ten hoogste leven. Geloof hen niet, die U dit zeggen, want zij zijn dwazen. De aarde leeft; de rots leeft en wacht.

Kent zij ook geen bewustzijn, zoals het dier en de mens, wie aan kan voelen, gevoelt hoe achter de kou de kille rots; een vreemd en verborgen brein onbegrijpelijke gedachten zendt en uit schijnt te maken, wanneer de stenen regen neer zal slaan, wanneer de rots zich zal laten bewerken, of zich versplinterend de bewerker zal doden. Men heeft gezegd: de mens is meester van het vuur. Maar het vuur heeft de mensheid verdelgd. Het vuur leeft. De geleerden en priesters hebben ons verteld, dat het alleen een verschijnsel is, dat vuur. Als het een verschijnsel is, hoe breekt het dan uit, uit de ingewanden der aarde? Het moet meer zijn dan

dat wie het vuur beschouwt en daarin de vele vreemde vormen ziet, moet erkennen, dat dit huiselijk geweld een flauwe schim is, een spelende schaduw van de grote krachten, die in de kern der aarde schuilen. De wateren, die verzwolgen hebben, wat de aarde verwierp en het vuur spaarde, zij zijn de heersers van het leven dezer aarde. Zonder hen is er geen bestaan.

Het is heel aardig hier reeds te kunnen opmerken, hoe de oude indeling der elementen ook hier wordt gehandhaafd. Ik vraag dan ook Uw bijzondere opmerkzaamheid voor de laatste zinsnede van het laatste citaat;

De lucht echter, de wind en de storm, zij zijn wel bondgenoot geweest; zoals de lucht altijd bondgenoot is der andere elementen. Het leven in de wind en de lucht kunnen wij niet vatten, of begrijpen. Kunnen wij de gedachten van de rots nog flauw aanvoelen, merken wij het kenbaar geweld, dat schuilt in het vuur en voelen wij de grommende strijd. vaardigheid van het water. De lucht zegt ons niets. Zij is onze toekomst en ons element. Eens zal zij ons dragen, zoals thans de wateren de laatste overblijfselen van de grote schepen, die eens de trots waren van een rijk zonder gelijken.

Dit is, zoals U ongetwijfeld begrijpt, een geschrift, dat op een grote wereldbrand, waarschijnlijk op de grote ramp van Atlantis betrekking heeft. Ik zeg waarschijnlijk, omdat het werk niet nauwkeurig is te dateren. Maar waarschijnlijk is het een kopie, gemaakt nu ongeveer 2.000 jaar geleden van een werk, dat oneindig veel ouder moet zijn. Het was gegrift in metaal. De elementen, waar U elke dag mee heeft te maken, de aarde, die U draagt, de lucht, die U inademt, het water, dat het hoofdbestanddeel is van Uw wezen en voeding, water, dat de vruchtbaarheid geeft aan de aarde en tot lastdier wordt om te vervoeren Uw behoeften. Het vuur, zonder hetwelk Uw maatschappij niet zou kunnen bestaan, zij zijn in de Oudheid tot de vijanden van de mens geworden. Dit, omdat de mens dacht meester te zijn van deze dingen.

Het vraagt van ons een beschouwing van de waarde, die deze elementen hebben voor alle bewustzijn in stoffelijke vorm en daarnaast ook, wat zij kunnen betekenen voor diegenen, die nog leven in de sferen, van waaruit de eerste incarnatie moet geschieden gaan, ofwel van hen, die leven in de sferen, waarin zij terug keerden uit het leven om te wachten op de volgende incarnatie, of het verder gaan langs de weg van het minder materiele, van de geest. Voor de mens moet het duidelijk zijn, dat, wat gezien wordt van de elementen slechts een uitingsvorm is van een wezen, dat in zichzelf onbekend blijft. Ook in de mens vindt een verbranding plaats. Een chemische reactie, zoals men dat noemt. Daardoor alleen kunt U leven. Dat gebeurt overal. De aarde zelf brandt voortdurend. De wateren zelve branden, want steeds meer verbinden zich in hen elementen en ontstaat als resultaat daarvan warmte. Wij moeten dus niet alleen de elementen zien als verschijnselen rond ons, maar als bestanddelen van elk stoffelijk wezen. Dan moeten wij ons afvragen; Wat is voor de mens het belangrijkste? Er is een tijd geweest, dat warmte betekende voor de mens de verheffing boven het dierlijk peil van de waterwereld. Voordien bestond het bewuste leven hoofdzakelijk uit wat gassen en zouten door een dunne huid afgescheiden van de wateren.

Nu bestaat de mens wederom grotendeels uit water, te midden van het vreemde element der lucht. Er schijnt een voortdurende wisselwerking te zijn, die vorm en bewustzijn bepaalt voor de mens. Wij behoeven niet te geloven in de machtige demon Vuur, in de machtige God der Lucht, of de wat joviale, maar driftige God van de Zee. Maar wij moeten wel geloven, dat die elementen voor de mens een noodzaak zijn in hun uitingsvorm. Wij moeten verder begrijpen, dat het menselijk bestaan door het samenvloeien van deze vier factoren mogelijk is. Er zijn er nog wel enkele meer, maar deze vier willen wij in overeenstemming met de oude geschriften dan speciaal noemen. Door deze factoren kan men leven. Zonder dit ware leven in deze vorm een onmogelijkheid. Dan is de mens een samenvloeien van deze elementen in een bepaalde verhouding. Naarmate de verhouding der elementen zal veranderen, zal ook het stoffelijke leven op aarde een verandering ondergaan. Zolang echter nog meerdere dezer elementen samen werken zal er van leven in enigerlei vorm sprake kunnen zijn. De geest kan zich niet vrij maken, zoals de stoffelijke vorm dit kan, van de gebondenheid aan een dier elementen. Zeker, er zijn geesten, die leven in het vuur, of in het water, of in de aarde, of in de lucht. Sommigen noemen hen elementalen. Dat is lang niet altijd waar. De luchten en de wateren zijn verblijf voor vele aardgebonden. In het vuur smacht menige hatende geest, wachtend op het moment, dat hij de wereld kan aanvallen. Dezen zijn geen deel der elementen. Maar

wel zijn zij een bewustzijn, dat een deel der elementen tijdelijk kan richten op een bepaald doel. Zo zijn de elementen der aarde voor de geest een wereld, waarin zij kunnen leven. Een wereld, die geen volledige uitingsmogelijkheid biedt, omdat daar geen samenwerking mogelijk is. Ik hoop U hiermede tevens voorbereid te hebben op het tweede citaat uit dezelfde archieven. Het is van een heel andere geaardheid en strekking en zou eerder een wetenschappelijke verhandeling mogen heten, dan een geschiedschrijving of openbaring.

Waar twee dingen treffen, ontstaat een product. Dit product kan vele vormen aannemen, maar altijd weer zal een deel der geaardheid van beide originerende factoren beslissend zijn voor de geaardheid van het verschijnsel. De reacties, die wij verkrijgen, wanneer wij onze eigen wereld onderzoeken, hebben mij tot de overtuiging gebracht, dat al het zijnde een samentreffen is van verschillende krachten. Krachten, die in zichzelf onveranderlijk zijn, maar waarin de verhoudingen steeds kunnen wisselen.

Een heel aardig inzicht reeds in de kosmische werkelijkheid, vooral wanneer U zich herinnert, dat ook dit geschrift reeds ongeveer 6.000 jaar oud is. Het voorgaande nemende en van hieruit verder gaande, komen wij tot de conclusie, dat deze schrijver en denker er niet zo ver naast is geweest. wij gaan normalerwijze uit van de stelling, dat er maar twee krachten zijn: goed en kwaad, of ook wel Licht en Duister. Maar licht en duister komen ook weer tot uiting in een wereld. Het zou dus niet zo dwaas zijn om aan te nemen, dat er bepaalde, ook voor U kenbare krachten zijn, die in hun oer wezen vormend zijn voor deze wereld. Is dat het geval, dan heeft de schrijver zeker gelijk als hij filosofisch beweert, dat de aarde is geschapen door een spel, dat de Goden tezamen spelen. Ook dit werk is ongeveer 6.000 jaar oud.

Wanneer zij moe zijn, zal de aarde verblussen. De aarde is opgebouwd uit hun spel, hun lach en hun tranen, uit hun werk en hun vreugden. Wij, die leven in het door hen geschapene, zijn de slaven der Goden, omdat onze wereld de hunne is. Maar ons wezen moet gelijk zijn aan het wezen dezer Goden, want wat kan ons ontsnappen, wat kan ons ontvliesen, dat het ons het ik ontnemt? Mijn zijn is een kracht, die niet uit de elementen is opgebouwd. Iets, dat misschien vorm, aanvaardbaarheid gewint door het spel der Goden. Maar het moet er geweest zijn voor die tijd. Dan zal het ook nadien bestaan. Indien de Goden mij niet kunnen vernietigen, hoe zal ik ze dan vrezem?

Een zeer interessant betoog. Het is geen wonder, dat deze gedachtegang, hoe langer hoe verder ontwikkeld wordt. Ik haal in vervolg hierop, een paar werkjes aan, waarvan de juiste ouderdom ook weer niet te bepalen is. Zij zijn ettelijke malen gekopieerd, zij hebben een zekere belangrijkheid, Ik zal mij in de citaten permitteren om namen weg te laten, of te vervangen door andere woorden. Een gaat hier n.l. om incantaties. De eerste is gericht tot de mens zelf. Haar vluchtig vertalende, klinkt zij als volgt:

O, mijn ziel, gij, die met sidderende vleugels rust op deze plaats, die wereld heet, verhef U en treedt uit.

Ga in de naam - hier wordt een Godennaam in gevoegd - en breng mij de werkelijkheid van de uiterste einder. Toon mij de geest en de kracht, opdat mijn wezen verzadigd zij.

Deze spreuk werd vaak gebruikt om een geest uit te zenden. Zij behoort nog tot het autosuggestieve deel der magie. Juist geïncanteerd krijgt zij, alleen reeds door de toon en de kracht, waarmee deze woorden gesproken worden, een betekenis, die zelfs in deze vertaling nog zacht door moet klinken. Iets verder gaat men reeds heel wat verder. De magiër begint eerst te verklaren en direct daarop aansluitend volgt dan weer een incantatie;

Ik ben onafhankelijk van de elementen. Ik besta en ik zal altijd bestaan. Maar de Goden en demonen, die rond mij zijn, zijn gebouwd uit elementen, zij hebben geen kracht, tenzij in het wezen, dat niet het hunne is. Zo ben ik machtiger dan zij, want ik heb kracht, ook wanneer ik mij zelve ben. Zal ik aarzelen hen te bevelen?

Er volgt dan in de bezwering eerst een reeks van acht namen.

Ik bezweer U in de naam van het offer, dat ik breng en het woord, dat ik spreek, ik bezweer U bij de slag van de trom en de klank van de fluit, opdat gij voor mij verschijne. Zo gij

weigert, zal mijn wezen het Uwe vernietigen, waar gij het mijne niet vernietigen kunt. In de strijd ben ik uw meerdere. In besef ben ik machtiger. In mij schuilt de macht, die gij niet kunt overwinnen. Zo zeg ik U...hier volgt dan de opdracht.

Deze bezwering is op zichzelf zeer interessant als voorbeeld van de gedachtegang der magie. Maar boeiender zeker voor ons allen is een verschijnsel, dat het gebed al zeer nabij komt; het is een loflied, Ook dit lied heeft een bepaalde kracht en werd gebruikt in bepaalde tempels o.a. bij het inwijden van de leerlingen of novicen. Het is een gebed, waarvan wij eigenlijk niet goed kunnen zeggen, waar het tot gericht is. Het ene ogenblik spreekt het van de moeder, het andere ogenblik van licht, dan weer van kracht. Soms worden deze beelden zo tezamen gebruikt, dat wij aan zouden nemen, dat het beelden voor een bron zijn, het volgende deel van de incantatie brengt ons echter, vreemd genoeg, weer een scherpe scheiding tussen de waarde dier drie begrippen. Er moet dus schijnbaar ook daar een soort drie eenheid bestaan hebben. De vertaling is weer van mij en uit de aard der zaak niet geheel volledig.

Wees gezegend, gij licht, dat de aarde doorzeeft,

Gij, die onze ogen doet zien, wees gegroet,

Gij, die met het bloed Uwer aderen de hemelen verft,

Wees gezegend, gij moeder aller dingen.

Gij, die voortbrengt in volheid en vreugde, weest gezegend,

Gij kracht, die ons allen beheerst,

Gij wezen, dat alles regeert,

Gij licht, voor U geef ik nederig mijn wezen als prijs.

Ik bied U mijzelve aan als een offer U waardiger,

Dan het offer, dat ik bracht.

Gij licht, dat mijne ogen doet zien, laat mijne ogen aan aanschouwen, dat, wat het Uwe is.

En niet slechts, dat, wat het mijne is.

Gij moeder, die baart,

Gij, die mij gebaard hebt en de wereld baart,

Laat mij terug keren tot Uw wezen,

Opdat in mij ontspruitte de vruchtbaarheid, die voortbrengt.

Gij kracht, die mij in stand houdt,

Kracht, die mijn adem en mijn leven en werkelijkheid betekent,

Neem mij op in U, opdat ik kracht moge zijn.

Daarmede gaat dan de incantatie over in een lied, waarin echter de zelfde elementen weer steeds op de voorgrond treden. Het is begrijpelijk, dat hier een bepaalde gedachtegang achter schuilt. Het is juist deze gedachtegang, die ook heden nog de Heer der Aarde in stand houdt. Zij is nog zo sterk dan, heden ongeveer 110 jaar geleden de toenmalige Heer der Aarde - sedert is er een andere gekomen - het volgende in een van zijn dagboeken deed indragen.

Ik heb een rode zee gezien. Zij verzwolg Azië en het vaste land der blanken. Zij beroerde de kusten van Amerika. Ik heb gezien, hoe het vuur Amerika verteerde, terwijl de rode vloed haar grenzen en kusten beëngde. Maar ik weet, dat er een teken is gesteld. Nu begint de strijd. Maar de strijd wordt beheerst door de grote krachten, die alles op aarde bepalen.

Ter verduidelijking en beter begrip: Hier wordt bedoeld op het equivalent als gezien in de voorgaande citaten.

Ik heb gezien, hoe de lucht perk stelde aan de rode vloed en haar terug joeg, totdat zij verdwenen was, daar van waar zij gekomen was. Ik heb gezien, hoe het water het vuur overwon. Ik heb gezien, hoe de aarde nieuwe en vreemde vormen droeg. Dat alles staat

geschreven in het lot. Maar ik weet, dat deze krachten niet alleen de aarde beheersen. Ik heb mij gewend tot mijn Meester. Hij heeft mij gezegd; Dit zijn de stemmen der stof. Maar ik toon U de stemmen der geest. Er was nood en honger en ziekte. Maar daaruit werd geboren Broederschap, Vreugde en Licht. Zo weet ik, dat de moeder haar kinderen niet verwerpt en de kracht op bouwt het rijk, waarin eens de Vorst der Wereld, de Heer der Wereld de troon wederom zal bestijgen. En slechts drie geslachten is Hij van mij verwijderd.

Die drie geslachten moeten natuurlijk niet gezien worden als een zuivere aardse term. Met deze drie geslachten wordt bedoeld op de drie levens, die normalerwijze de Vorst der Wereld op aarde door kan maken. Hiermede wordt dus in het bijzonder geduid op een vroegere Heerser der Wereld, die dan als Vorst der Wereld naar voren zal treden. Die drie geslachten van mij verwijderd, kunnen wij in jaren waarschijnlijk dan uitdrukken als 200 á 300 jaar. Ik wijs U op deze aanduiding, opdat U dit niet als een profetie zonder meer neemt. Dat hebben de monniken van sommige kloosters wel gedaan. Maar ter zake. Dezelfde gedachtegang, die doorklinkt in alle oude wijsheid klinkt door in de woorden van deze Heer der Wereld. D.w.z. een ingewijde van een der hoogste graden, die nog met een zeer bijzondere taak op aarde vertoeft. Mij dunkt, dat de archieven hun recente waarde juist hierdoor nog kunnen bewijzen. Zeker, de woorden zijn veranderd en de gedachtegang is verrijkt met vele nieuwe gedachten en begrippen, maar de kern der dingen is gelijk gebleven. Het zal U dus niet verwonderen, wanneer ik nu teruggrijp naar een van de meer beschrijvende werken, en hiermede het geheel af te ronden.

De zee heeft de rode aarde gevreten. Slag na slag heeft zij het land weggesleurd. Waar de bodem langzaam onder de wateren verzonk, leek het of vele fonteinen van vuur uit de zee onhoog barsten.

Die beschrijving is geen onzin. Wij mogen gerust aannemen, dat degene, die dit op schrift heeft gesteld, persoonlijk dergelijke verschijnselen heeft waargenomen, of ze althans uit de mond van degenen, die dit persoonlijk hebben doorgemaakt, heeft gehoord.

Een nieuwe aarde is geboren. De dood van een oude wereld heeft het zaad gelegd voor een nieuwe. Een mens kan sterven en een wereld kan sterven, maar het leven der werelden en der mensen kan nooit sterven. Dit weet men het is mij tot troost geworden. De schone tuinen, die verzonken, zullen herrijzen. Maar ik weet niet, waar.

De mensen, die eens de aarde betraden, zullen wederom de aarde betreden. Maar ik weet niet, wanneer. Want men denkt, dat de wereld eindig is en dat de mens eindig is. Maar zij hernieuwen zichzelf steeds, zoals uit het vuur verjongd de draak opstijgt, die, zich verjongd hebbende, leeft, tot hij moet sterven voor de ogen der mensen, maar van zijn lijkenvuur opstaat, gelouterd door het vuur. Loutering is de weg der aarde. Loutering is de les der werkelijkheid. Zo laat mijn nederig mijn hoofd buigen, opdat ik gelouterd worde.

Hier houdt het manuscript op. Er is veel te zeggen voor deze gedachte. Want wanneer eenmaal de elementen op aarde verstild zijn, dan zijn er nog honderden en duizenden werelden, waarop dan leven zal zijn. Waar wederom de Goden, om de woorden van de filosoof te gebruiken, samen spelen en als resultaat van hun spel een mensheid geboren wordt. Maar daarin leven dan altijd weer de zielen, die geleefd hebben. Wie faalt op deze wereld, zal terug keren op deze wereld en wanneer deze wereld verbleekt, zal de ziel verder gaan en leven bij een andere wereld en een andere mensheid, altijd voort. Tot de ziel zich bevrijd en gelouterd heeft, een nieuw en ander zijn kan aanvaarden. Een dichter zong eens;

Wanneer ik sterf, heb ik mij een woning gebouwd op de sterren. Ik ken er het land en ik wacht en ben bang. Niet voor de dood, die kan ik wel temmen. Maar voor de tijd, die verstrijkt, want de tijd duurt zo lang.

Ik kan met die dichter meevoelen. Menige ziel is nog niet vrij genoeg voor een zuiver geestelijke opgang door de sferen. Zij moet telkenmale terug keren in de stof, maar de aarde biedt haar niets meer. Wel aan, er zijn sterren, waar ronde planeten zweven met schoner mensen. Al zoudt gij ze misschien niet schoon noemen. Er zijn plaatsen, waar het spel der elementen wonderlijke vormen heeft geschapen. Vormen, die gij niet eens meer als leven

zoudt erkennen. Die toch in het zuivere klinken der gedachten een beschaving vormen, zo groot, dat de Uwe daarbij het beginnend aarzelend leven is van een mosplant onder de kille poolzon. Al dit ligt klaar voor elke geest, die het bewustzijn der stof behoeft en toch de wereld reeds ontgroeide. Een Heer der Wereld is er niet alleen op de aarde, de kernkracht en het grote bewustzijn zijn overal. Overal speelt zich dezelfde, altijd weer voortdurende cirkelgang van opbouw en ondergang af. Overal wordt in strijd de loutering gevonden en overal worden zielen bevrijd, opdat zij, ontvloten aan de strijd, die schijnbaar tussen stof en geest nu eenmaal gevoerd moet worden, kunnen komen tot het besef van de grote liefdekracht, die de Eenheid vormt in alle dingen en alle dingen één maakt.

Mat deze klank wil ik dit betoog gaan beëindigen. Misschien, wanneer Uw belangstelling daarvoor althans groot genoeg is, zullen wij ook eens op een van de normale avonden kunnen terugkeren met soortgelijke besprekingen. Er liggen schatten van weten en denken begraven, overal op Uw wereld. Soms bedolven onder vulkaanas, soms geborgen in de levende rots, soms getekend op een rotswand in de eeuwige nacht, die heerst in de ingewanden der aarde. Soms verzameld in vreemde bibliotheken, soms verborgen in de armoedige behuizingen van kluzenaars, of in de gewijde hallen der oude kloosters. Het denken, dat U tot mens, tot mensheid maakt, leeft op deze wereld al heel lang. Het zal nog menige eeuw verder kunnen gaan, voordat de mensheid, ontgroeit aan haar huidig stadium. Maar de gedachten uit een ver verleden dragen reeds in zich de profetie van een toekomst, die beter is. Van een geestelijk bewustzijn, dat dat van de stof overtreft en een harmonie, die ook vrij, bevrijdt van de stof, toch ook met sidderende vreugde verwachten. Ik dank U voor Uw aandacht.

o-o-o-o-o

Goeden avond, vrienden,

Na het betoog van mijn voorganger voel ik er wel wat voor om een klein beetje moderner te worden. Dat moet U mij niet euvel duiden. Per slot van rekening zijn er in deze gedachten dingen, die eeuwig zijn. Zoals de Oudheid reeds de beloften van de toekomst droeg, zo spiegelt het heden het verleden en de toekomst tegelijk. In de beschouwing van heden kunnen wij ongetwijfeld evenveel leren over stof en geest, als wij kunnen leren uit de Oudheid. Alleen de Oudheid geeft het eerbiedwaardige van een lang verleden, terwijl de toekomst nog altijd de schemerig gouden droomgloed heeft van iets, dat voor U geen werkelijkheid is. Het heden daarentegen kan alleen maar koud en nuchter zijn. De wereld streeft naar het materialisme. Dat mogen wij de wereld niet kwalijk nemen, want die wereld zoekt ook naar een weg om voor zichzelf het geluk te vinden. Maar op het ogenblik doet zij dat op een tamelijk dwaze manier, Zij denken n.l. dat bezit werkelijk iets betekent. Maar dat is maar dwaasheid. Bezit betekent niets, gebruik betekent alles. Zij denkt, dat alle normen van het stoffelijke en het materiële kunnen worden toegepast voor elke sfeer en wereld van hoog tot laag. Ook dwaas. Hoe is zij daartoe gekomen? Wel, de waarden van de geest zijn zo langzamerhand zo verward, dat de dichtelijke uiting, de werkelijkheid, de fantasie en de geest drijverij door elkaar beginnen te lopen. Wij zouden kunnen zeggen, dat de mensen met hun geestelijke bewustwording zwaar zijn geschift, waardoor de mensheid desgelijks werd. Er was geen houvast meer. Het Kapitoel in Rome was een soort hotel voor vreemde Goden. Wie er zin in had, kon er Isis gaan bezoeken, dan kon hij er Wodan en Thor vinden of Jupiter. Waarom ook niet. Dionysius en Bacchus waren er al evenzeer aanwezig als alle anderen. Alle bekende Goden waren er bij. Of het nu een phoenisische God was, of een Indische, elke God was welkom. Maar wat moet je met zoveel Goden doen? Toen kwam het Christendom. Het Christendom, dat een bepaalde richtlijn probeerde te geven en al die Goden met één slag verbrijzelde. Dat konden de mensen natuurlijk niet zo zonder meer accepteren. Vandaar dat de Goden op het ogenblik een stralenkransje dragen en zich Sinte zus of zo noemen, zoals Uw Sinterklaas. Er is een tijd geweest, dat Thor, de Dondergod, voor de Germanen ook Sinterklaas speelde. Toen werden er geschenken aan de kinderen gegeven als een herinnering aan het feit, dat deze goede God eens zijn bokken heeft geslacht om een arm gezin te eten te geven en vervolgens de beenderen weer in de huid wierp, waarop hij al spoedig weer met zijn herschape bokken verder draafde. Op een dergelijke wijze was Sinterklaas al lang geboren, voordat er ergens een Bisschop van Madrid of Myra in Spanje was en al lang voor dat Nederland de muzikale waarde van de "Appeltjes van Oranje", had ontdekt. In die oude tijden heetten die machten:

Goden. Tegenwoordig hebben zij andere vorm, maar zij bestaan nog net zo goed. Vroeger kende men de magie. Tegenwoordig heet het bijgeloof. Het getal 13 brengt geluk of ongeluk. En denkt U er vooral om, een gemest varken ontmoeten is geluk, maar onder een ladder doorlopen betekent ongeluk. Een zwarte kat op je pad, betekent dat je terug moet keren. Twee keer het krassen van een raaf aan de linkerkant betekent, dat je vooruit kunt gaan. Twee keer aan de rechterkant daarentegen, dat je een ongeluk zal overkomen, wanneer je niet heel erg voorzichtig bent. Zelfs heeft de moderne techniek het offer aan de wateren in stand weten te houden. Degene; die vroeger het water over ging offerde een goudstuk. Tegenwoordig offert men een in vele gevallen kostbare maaltijd. Het blijft altijd weer gelijk. Wij zien een beetje ander aspect naar voren komen, wat normaler en natuurlijker. De voorname Goden zijn vandaag aan de dag een soort van papieren Goden geworden. Het gaat er niet meer om, dat die en die daar en daar leeft en dat en dat doet, het gaat er meer om, wat hij heeft geschreven en wat staat ervan op het papier. Wat zijn de wetsartikelen, die wij eruit kunnen halen? Hoe kunnen wij het menselijk leven er me regelen? Wat dat betreft is Karel Marx net zo'n grote God als Churchill. Zij hebben allebei hun ideeën ruimschoots op papier gezet. Het zal zelfs wel zover komen, dat de duivel van het ogenblik. Hitler, zijn Mein Kampf tot en waarlijk esoterisch werk der materialisten verheven zal kunnen zien. Dat zijn nu eenmaal zo de dingen van deze dag. Deze wereld heeft getracht de materie zover te beheersen, dat de materie tot absolute meester van de mens is gemaakt, zoals vroeger het bijgeloof de Goden tot meesters over de mensen maakte. Zo heerst vandaag aan de dag de materie. Je kunt niets verkrijgen, of je moet het Goddelijke papiertje hebben, waarop staat; waarde zo en zoveel, of Bank betaalt aan toonder. U kunt geen enkele daad meer stellen, of U moet het magisch beschermformulier hebben, waarop staat: Diploma. Uitgereikt de zo en zoveelste. U kunt zich niet meer permitteren zelf te denken en te handelen, want er is een ander, die voor denkt. Art. zo en zoveel van het Wetboek van etc. etc. Langzaam maar zeker heeft al dit materiele gedoe de mensheid in een zo nauw keurslijf gedrongen, dat zij uiteindelijk over atoombommen denkt om het te verbreken. Een zeer materialistische opvatting overigens, die in sommige gevallen b.v. een Eisenhower op gelijke hoogte zou kunnen stellen met een Alexander. Alexander, die hakte de Gordiaanse knoop door en wie weet, zal onze goeie Ike de atoombom nog eens doorhakken. Het zou in ieder geval een zegen zijn voor de wereld, wanneer dat gebeurde. Iets, wat niet wegneemt, dat er tot het einde van 1956 nog wel een 100 experimentele explosies te wachten zijn, hoor. U zult begrijpen, dat al die dingen bij elkaar iets moeten betekenen. Hoe kan het zijn, dat dit heden gegroeid is? Wel, het verleden heeft zich meer bezig gehouden met droombeelden dan met de werkelijkheid. Het heeft symbolen langzaam aan zo verstoffelijkt, dat het niet meer in staat was te begrijpen, waarvan deze beelden een symbool waren. Men dacht, dat de Steen der Wijzen een edelsteen was en dat het Levenselixer ergens in een bron te vinden was van een geheimzinnig gebergte. Men dacht, dat de duivel stoffelijk in de kroeg kwam om met je te dobbelen en dat je, wanneer je een zieltje wilde verkopen, alleen maar naar de naaste wegwijzing te gaan had en daar meteen Satan zich te zien materialiseren, gelijk met de rijkste beloning. Het is begrijpelijk, dat een verwarren van werkelijkheidswaarden en dromen op de duur de mens irreëel tot en met moest maken. Hij moest vluchten voor zijn eigen denkbeelden, voor al datgene, wat hij met zijn eigen gedachten geschapen had. De enige weg, die hem open was gebleven, was de vlucht in de rede. Er is een tijd geweest, dat in Frankrijk de Godin van de Rede regeerde en de goede God zelve vakantie had. Die dagen zijn voorbij, tegenwoordig moet God weer overuren maken. Maar Hij mag het alleen doen onder de supervisie van de rede. Bijgeloof en de z.g. rede zijn de wapenen, waarmee de wereld van het heden het meeste schermt. Zij heeft die te danken aan het verleden. Hoe meer zij echter tracht om de God, die zij zich nog droomt als in de oude tijden en het beeld van de rede, dat zij zich ontwikkeld heeft om aan die God en de consequenties van Zijn Goddelijke Wil te ontvluchten gezamenlijk tracht te verwerken, hoe meer zij een strijdigheid in zich zelve naar voren brengt. Er zijn maar twee mogelijkheden. Ofwel zij gaat te gronde aan deze strijd tussen het ik en de begrip pen, die zij zichzelf heeft geschapen, ofwel ook een mogelijkheid, die zeker niet uitgesloten is; zij zal materiële zowel als erkende geloofswaarden, gaan verwerpen. Wanneer ik dan de facetten van de toekomst ga bekijken, dan vind ik daarin zelfs een plaatsje voor onze Orde. Ik vind er in een plaats voor alle nieuwe pogingen tot geestelijke bewustwording. Dat deze niet in overeenstemming zijn

met wat de wereld nog op het ogenblik denkt, is begrijpelijk. Er zal geen plaats meer zijn in de wereld voor een groep, die een geloof dicteert. Er zal ook geen plaats meer zijn in de wereld voor een groep, die met financiële belangen werkt. Dit zijn de grote vijanden, die de mensheid op het ogenblik steeds verder naar de waanzin drijven. Degenen, die het verstand behouden en niet ondergaan, zullen dus in de eerste plaats deze dingen moeten verwerpen. Dan blijft de vraag, hoe groot het doel van de mensheid zal zijn, dat wij voor de waanzin kunnen behoeden. Het criterium hiervoor is betrekkelijk simpel. Naarmate de mens minder gaat hechten aan bezit, meer leeft in de normale stoffelijke vreugden van deze dag en gelijktijdig zijn streng gevormd, gedogmatiseerd geloof plaats doet maken voor het innerlijk aanvaarden van een God, onverschillig welke of hoe, dan is die mens klaar om uitverkoren of gered te worden. Dat is nu o.a. het werk van de Orde. Het werk, dat bouwen wil in geestelijke zin, maar gelijktijdig breken wil in de fout en der stof. Het kan niet een dragen zijn van een organisatie. De vorm, zover die al bestaat moet die betrekkelijk los blijven. Wij moeten vooral niet proberen om de bandjes te strak aan te halen. Want dan zouden wij ook weer dogmatisch worden. Dan zouden wij in de plaats van goed, kwaad doen. Wij moeten de mensheid leren - ik spreek nog maar even over die rede - door om vooral aan zichzelf te werken. Om van een ander praktisch alles te tolereren, wat voor het eigen ik niet vernietigend is en zelfs dit te begrijpen, wanneer wij er ons ook te en zullen moeten verdedigen. Het begrip en aanvoelen van de wereld is van een heel groot belang. Op het moment, dat twee mensen elkaar aan kunnen voelen en begrijpen, zullen zij ook in staat zijn om elkaar te helpen, elkaar aan te vullen en gezamenlijk tekenen tot daden, die verre boven het vermogen van de eenling ligt. Dit laatste is een bewezen feit. Stelt U zich voor, dat de mensheid dit langzaam maar zeker gaat bereiken. Dat meer en meer mensen elkaar gaan aanvoelen en het als plicht en taak voelen om elkaar bij te staan. Dan kan die hele wereld in puin liggen, dan bouwen de huizen zich als van zelf op, wanneer dat nodig is. Wanneer er geen voedsel meer is op het land, dan zal men het desnoods uit de lucht maken, maar het komt er. Er zal dan geen materiele nood meer bestaan, zoals die op het ogenblik in nog zo vele gebieden bestaat. Gelijktijdig echter zal de geestelijke band tussen de mensen een uitwisseling van gedachten, een vrije uitwisseling van eerlijke gedachten komen, zonder dat men tot een te direct verwerpen komt. Zo zal de gedachtegang, die bij de mens leeft, en hiermede ook zijn geestelijk bewustzijn en leven, meer en meer de vorm krijgen van een synthese van het beste denken der mensheid. Niet dogmatisch door een ieder op zijn eigen wijze geïnterpreteerd. Maar desalniettemin zeer waardevol. Een veel belovend beeld. De reden, waarom wij de verdraagzaamheid prediken is o.a., dat wij hopen de mensen zo ver te kunnen krijgen, dat zij het begrip voor de medemensen krijgen. Om verdraagzaam te kunnen zijn, moet je n.l. veel begrijpen. Om veel te begrijpen, moet je veel over de dingen na denken. Om veel over de dingen na te kunnen denken, moet je veel weten en zien. Hoe meer je weet, ziet en begrijpt, hoe meer je ook een reële houding tegenover de wereld in kunt nemen, zonder jezelf of iemand anders daarbij te kort te doen. Men zal, gedragen door de liefde voor de gemeenschap, meer en meer kunnen presteren, juist daar waar het nodig is. Maar dan zal het zeker niet meer komen, om een voorbeeld te geven tot het organiseren van ijdele liefdadigheden. Liefdadigheid gaat in de toekomst de wereld uit. Evenzeer als de sociale zorgen. Deze dingen zijn dan niet meer nodig. De mensen begrijpen elkaar en elkaars noden. En wanneer je de nood van een ander begrijpt en volledig kunt doorvoelen, dan is het ook voor jou een lijden, tot je de nood hebt op geheven. Men zou kunnen zeggen: de wereld van dit ogenblik leeft in zijn vlegeljaren. Wij zijn in het verleden gegaan door de sprookjesperiode van de vroegere kindsheid. Eerst zelfs misschien nog door een tijd van primitieve belangstelling van het zuiver materiele, zo van; Boom een knots, sla het beest dood en eet. Wanneer een steentje je in die tijd liet struikelen, dan zijn het niet de voeten, die je niet ver genoeg hebt opgelicht, of je ogen, die je niet hebt gebruikt, maar dan is het een geest of een God die in dat steentje schuilt en je doet vallen. Een demon, waar je een offer aan moet brengen. Later het bluffen en fantaseren, dat de jeugd zo eigen is. Waarbij zij zichzelf in groothedswaan steeds meer weer voorpraat, dat er niets beters bestaat dan juist de jeugd. In de stijl van: Nu ben ik een beroemd vliegenier. Er bestaat geen betere vliegenier dan ik en ik zal je wel laten zien, dat ik een beroemd vliegenier ben. Of: de wereld is een pannenkoek. Al zeg je honderdmaal, dat zij rond is, ik weet het beter. Het is een pannenkoek. Hoepel op met je stellingen en anders sla ik je op je gezicht.

Dan de tijd van het te hulp roepen van Goden: Als je mij nu blijft pesten, dan zal ik moeder er bij halen. Ik zal God vragen om het onrecht te verdelgen, Heer, zegen onze wapens. Scheelt niet veel, hé? Kinderjaren. Op het ogenblik de mensheid, die reeds onbewust de wondere mogelijkheden aanvoelt van een vol bewust contact tussen geest en stof. Een wereld, die zover begint te komen, dat zij stoffelijk de geest kan gaan benaderen. Omgekeerd ook geestelijk zover gekomen is, dat zij de stof geestelijk kan gaan begrijpen en beheersen in haar werkelijke aspecten. Dat laatste vooral is een ontzagwekkend iets. Dat kan zij nog niet ineens aan. Wat zien wij verder in de vlegeljaren? Would be geestigheden. Strijdlust. Koppigheid. Onverstand. Eigenwaan. Ik geloof, dat daarvan op de wereld meer dan voldoende te vinden is. Maar wat is het einde van deze periode? De mooiste tijd van het leven. De tijd, dat je zelfstandig wordt. Dat je desnoods jezelf een bruid of een bruidegom neemt. De tijd, dat de wereld voor je open ligt, dat je je tanden in de problemen zet en werkelijk wat gaat presteren. De wereld heeft op het ogenblik alweer lange tijd gevlegeld. Al zijn de vlegels de wereld nog niet uit, het is toch aan te nemen, dat zij langzaam, zullen moeten gaan verdwijnen. De wereld bevindt zich dichtbij het stadium van het jeugdig enthousiasme, maar gelijk ook in een periode van neerslachtigheid, omdat zij nog niet geaccepteerd kan worden door de volwassenen. Ik geloof, dat de toekomst noodzakelijkerwijze een verdere ontwikkeling moet gaan brengen. Ik geloof ondanks alles niet, dat de mensheid dezer aarde een demonisch of criminele inslag heeft. De mensheid zal opgroeien en volwassen worden. Wanneer zij dat is, zijn wij klaar met ons werk. Wij verwachten geen wereld, waarin een ieder overloopt van siroopzoete naastenliefde. Wij verwachten geen wereld, waarin een ieder knipmessend staat te buigen tegen ieder ander, maar wij verwachten wel een wereld, waarin niemand een ander zal laten lijden, wanneer hij er ook maar iets aan kan doen. Een wereld, waarin men de naaste gaat zien als iets dat gelijkwaardig is aan het eigen ik. Zo kun je zelfs in het heden komen tot heel wijze citaten. Nu wil ik er U maar een geven. Aangezien het van een van Uw tijdgenoten is, kunt U nog gaan uitzoeken, van wie het is ook, als U wilt:

Hoe meer wij de raadselen der natuur ontsluiëren, hoe groter het wonder van het zijn voor ons wordt. Juist door de wonderen te ontleden en te bewijzen, dat zij deel zijn van wetten, begrijpen wij, dat het wonder een werkelijkheid is. In ons ongeloof leren wij geloven, doordat wij daarnaast waarden vinden, die, zich kenbaar maken en zich toch aan ons begrip onttrekken.

Dat is de geest van de moderne tijd, vrienden. U kunt nu rustig gaan pauzeren, dan kunt U de waarde der beide redevoeringen met elkaar rustig gaan vergelijken. U zult, denk ik, dan tot de conclusie komen, dat er tussen de oude tijd en het heden niet veel verschil is. Alleen is er een groei.

Goeden avond.

o-o-o-o-o

Goeden avond, vrienden,

Aan mij de eer om nu een betoog voor U te gaan opbouwen. Ik wil U echter gezien de wijzigingen in het programma de gelegenheid laten om een eigen onderwerp te vragen, indien U hier althans behoefte aan gevoelt.

❖ *Mogen wij het aan U overlaten?*

Precies, zoals U wilt. Dan ga ik voor de aardigheid eens praten over iets, waar wij het al meer over hebben gehad. Praten gewoon over de woorden, die wij zo spreken. Wij hebben het er al vaak over gehad, dat een woord naargelang de manier, dat het gezegd wordt, een heel bijzonder impuls kan krijgen. Een bijzondere klank en drang. Naarmate wij de woorden juister plaatsen, beter gebruiken, zorgvuldiger onze zinnen bouwen niet naar de taalkundige regels, maar naar de regels van het woord ritme en met klanken samenspel, krijgen wij op de duur een muziek. Zo moet, geloof ik, wel in de oudheid ook de muziek ontstaan zijn. Ik kan het mij zo voorstellen. Een mens schreeuwt een woord en de tweede roept een woord terug. Het is, of er opeens een vonk overschiet. Er is een ritme geboren. In louter vreugde over deze ontdekking schreeuwen zij heen en terug naar elkaar. Het wordt een eigenaardige melodie.

Dan gaat een derde er een woord door heen gooien en een vierde. Dan komen zij tot de ontdekking, dat de tonen van die woorden samen een wonderlijke klank vormen. Dan krijgen wij de orgelmuziek van stemmen, die een lang aangehouden woordtoon uit galmen, terwijl de anderen steeds maar weer inzetten, zoals zij willen. Menselijke stemmen, die tot orgelpijpen worden en te midden van de heuvels waar dit toch waarschijnlijk wel het eerst gebeurd zal zijn een vreemde nagalm verwekken. Dan zien wij, hoe werkelijk in de natuur opeens muziek geboren wordt. Trouwens, kijk naar de vogels. Zij zingen en spreken, wanneer er een klank komt, waardoor zij zichzelf getroffen voelen. Dan kunnen zij niet stil blijven. Dan gaan zij er tegen in zingen. Als je goed oplet, merk je, dat zij het heel vaak precies zo weten uit te zoeken, dat, wat zij zingen en wat het andere geluid aan ritme en aan klank in zich draagt een geheel wordt. Helaas heeft de mens in zijn vroor den niet alleen met ritmen en klank te maken. Het is voor hem noodzakelijk om ook een betekenis in het woord te leggen. Het is noodzakelijk echter om bij het uitspreken van het woord ook klank en ritme sterk te accentueren. Je kunt zo woorden dreigend maken, terwijl zij eigenlijk niet veel betekenen. Als wij nu nemen duister, nacht en laarzen, dan zijn het op zichzelf voordeden, die niet veel zeggen. Wanneer ik nu probeer daarvan een soort van lied te vlechten, dan moet U eens opletten, hoe een eigenaardige tendens die woorden krijgen. Die laarzen worden een dreiging. Die nacht wordt sinister. Dit alleen maar door de manier, waarop wij ze samen zetten. Door de wijs, die wij a.h.w. componeren van woorden. Ik geef U een voorbeeld en misschien, dat ik U zo dadelijk achterlaat als een ijverig klankdichtende menigte. Maar in dat geval zou ik zeggen: Leg Uzelve enige matiging op, want de doorsnee mens begrijpt het niet al te goed.

Daveren dreunen. stampen laarzen,

Stampen in de duistere nacht.

Losgebroken vreemde machten,

Dringen voort met helse krachten.

Duister dreunen stampen laarzen

En de aarde siddert, beeft

En er vlucht naar alle kanten,

Wat op aarde is en leeft.

Ik geef U daar een voorbeeldje. Gewoon maar een paar woorden. U heeft ongetwijfeld allerhande gedachteassociaties erbij gehad. U heeft gedacht aan die laarzen van die legermachten. Maar ik heb er niet over gesproken, dat heeft U erbij gemaakt. U heeft een beeld gebouwd. En waarom nu? Omdat ik die laarzen in dit verband heb gezet. Maar U kunt het ook anders doen. Let U maar eens op.

Trippel trappel gaan de laarsjes

Door de duistere nacht.

En een kind, dat steunt onrustig

En het neuriet angstig zacht.

Trippel trappel gaan de laarsjes

En een licht, dat verre lacht,

Wekt een lach ook in het duister,

Het is een kind, dat terug dan lacht.

Heel wat anders, hé? Dezelfde woorden, maar l á á r z e n. Laarsjes. U kunt het zo echt zien, in de een is een bootwerker van het woord, die loopt daar stoer en stijf van: Wie doet mij wat?

En als je dat combineert met duister, dan wordt het al heel gauw iets onaangenaams, iets dreigends. Die laarsjes! Een dame, zo uit 1900. Bevallige enkeltjes, die zo koketterend door loopt. Het is iets lichts, het is iets vrolijks, het is iets aardigs. Je kunt erom lachen. Daar kun je zo stil monkelend over genieten, woorden. Natuurlijk. Woorden, die kunnen iets maken en iets

breken. Stelt U zich eens voor, dat U ergens in een stad komt en er staat een nieuw gebouw. U staat er met een vriend, of een vriendin, precies, zoals dat uitkomt en U spreekt er tezamen over. Dan ga je dat nuchter beschrijven. Een vierkante betonnen kolom met zware pilaren omgeven en ruiten, die zoeken naar licht. Bovenop het werk een enkele piek, die probeert de indruk te geven van een toren en het nog niet is. Het is, alsof de bovenkant van het gebouw probeert te zweven. Zegt niets, hé? Nu ja, het zal wat zijn. Maar ga het nu eens anders zeggen: Hemellijnen in beton, getrokken uit het staal, die op ten hemel gaan, die zoeken de vrijheid allemaal en ruiten, die hunkeren naar licht en vragen om de zon. En daar boven wat pieken, wat klein en wat slicht, die schijnen te willen naar hoger licht. Dat is heel wat anders. Zo kun je b.v. iemand een ding, op twee of drie wijzen vertellen. Let U nu maar eens op. Nietwaar, ik heb hier twee figuren over elkaar staan. Hier staat de politie en ik heb daar staan een dominee. Die beschrijven allebei een auto-ongeluk. Nu moet U eens opletten, wat een eigenaardig verschil daarin naar voren komt. De verkeersagent: Heden de zo en zoveelste te zoveel uur zoveel kwam een blauwe Chevrolet van de Laan van Meerdervoort en uitwijkende voor een wagen, die met een te grote snelheid het kruispunt Fahrenheitstraat opreed, kwam hij op het middenterrein van de Laan van Meerdervoort terecht, waar hij een kleine Volkswagen demoleerde. De aanwezigen zus en zo, opmetingen van remsporen. De dominee kan dit niet zo doen. Als die in stijl wil blijven och? ik geef toe, dat er dominees zijn, die vergeten, dat zij dominee zijn, dan worden zij pas mens maar stel je nu eens voor, dat dit zo'n echte dominee is en die moet gaan getuigen, die zegt: Ik wandelde heerlijk in de zon des Heren, toen ik achter mij een geruis en gedruis hoorde van een Chevrolet, een donkerblauwe Chevrolet, die met een grote snelheid het kruispunt naderde. En een satanische macht dreef op dat moment een wagen de straat uit en ik zag een ogenblik angstig verwrongen gezichten. Maar de wil des Heren was sterker dan het duivelse geweld. Ik zag de wagen het middenterrein opvliegen, waar in knersen en kletteren van gebroken ruiten uiteindelijk de Chevrolet tot stilstand kwam. Dank zij 's Heren genade werd geen mens gewond. Wat zoudt U ervan zeggen? Daar blijkt dus wel degelijk uit, dat je op moet letten, welke toon je aanslaat, wanneer je een bepaald iets naar voren brengt. Je kunt iets zeer heiligs, heel erg nuchter gaan zeggen. Dan lijkt het, of je een grapje maakt. Je kunt ook iets niets betekenend heel erg gewichtig gaan zeggen. Dan klinkt het buitengewoon goed. Wanneer je dat voor de radio doet, ben je een heel goed politicus. Dat zijn tenminste de mensen, die zich daarin specialiseren. Niet alleen, dat onze woorden moeten leiden tot de betekenis als woord, maar wij moeten ons af vragen: Hoe bereiken wij hiermee dan het grootst mogelijke effect? Hoe maken wij met onze woorden een muziek, die niet alleen maar de woorden overbrengt, maar ook de gedachten, die er achter zitten? Ik zit hier zo gezellig met U te praten. Uit de aard der zaak maakt U zich uit de toon van de stem en de wijze, waarop ik de woorden plaats vergeet niet, het is dezelfde stem, die U daarnet voor de pauze hebt gehoord en er een zekere bij toon in breng, een voor stelling van mijn persoonlijkheid. Eigenaardig eigenlijk, hé? En het gaat nog veel verder. Wanneer ik mijn woorden juist te kiezen weet, kan ik U elk gevoel doen ondergaan, dat mij maar noodzakelijk lijkt. Ik kan U tot rust brengen, ik kan U opwinden, ik kan U bang maken, ik kan U blij maken, ik kan U laten lachen en laten huilen precies zoals ik dat wil. Heus niet alleen met woorden, de woorden zijn eigenlijk een beetje bijkomstig. Die woorden doen er vaak niet zo veel aan toe. Heeft U zich wel eens afgevraagd, hoe het komt, dat de ene conferencier met al zijn afgezaagde bakken - U weet wel, zo'n baard - een daverend succes bij het publiek heeft, terwijl de ander, die qua werk en conferences veel beter is, lang zo gezien niet is. Heeft U zich dat wel eens afgevraagd? Dat komt alleen door de manier, waarop de man het weet te zeggen. Men zegt dan ook altijd: Het brengen van de dingen, dat doet het hem eigenlijk is Uw hele leven een soort voorstelling. U spreekt voortdurend tegen een gehoor, waaraan U iets van Uw eigen gedachten mee moet delen. Iets van Uw eigen verlangens en Uw eigen vrees. U moet a.h.w. met die stem wonderen kunnen doen. U moet met Uw woorden niet alleen maar uitdrukken het nuchtere, dat U mee te delen heeft, maar de achtergrond ervan. Je kunt al met een woordje als Goedendag wonderen doen. Stel het U maar voor: je zegt goeden dag. Zoiets van; Welkom, neen maar, dat jij er bent. Dat zit daar allemaal in. Je kunt ook zeggen: Goejendag. Zo van: Ben je daar weer? Zorg maar, dat je gauw weer opduvelt. Je kunt zeggen: eh goeden dag. Dat betekent dan eigenlijk: wie ben je? Stel je eens voor. Ik wil eerst eens kennis met je maken. Ook kun je nog zeggen:

gedag. Zoiets van: Nou, ik zal maar beleefd zijn. Dan is er nog een hele speciale manier van goedendag zeggen. Maar dat tref je alleen bij de mensen, die van het goedendag zeggen een broodwinning maken. G dag,mneer. Daar zit in: ik sta hier nu wel, maar ik sta ook niet voor niets.

Denk daarom, hoor. Tast maar eens in je zak. Dat doe je allemaal met een woord. Of neem nu eens het woordje NEEN. Nee. Begin er nu maar niet meer over, want anders. .... Daar zit een duidelijk dreigement in. Neeeee? Ik weet het eigenlijk niet, maar ik geloof toch van niet. Dat zijn hele zinnen, die door de intonatie in dat ene woord worden gelegd. Wij kennen b.v. het politieke NEEN. Dat gaat zo: Hmmm, achumm, hmmm? Neen Dan bestaat er ook het werkelijke NEEEEEN. Dat kunnen wij niet aanvaarden betekent dat dan. Dat alles zit dus in zo'n een woord opgesloten, alleen maar door de intonatie. Hoeveel gedachten heeft U eigenlijk, die je zoudt willen uiten en die je niet kunt zeggen? Een moeder zal wel eens tegen haar kind willen zeggen: Ja, schat, je bent nu wel heel erg vervelend, maar ik toch zo dol veel van je. Dat kun je op sommige momenten eigenlijk niet doen. Dan kijkt zo'n moeder eens en dan zegt zij met iets speciaals in haar stem: Ja, hoor, maar dan ook zoet zijn. Daar zit het hele verhaal in, Daar zit de moederliefde in, het beschermende, het zoveel gunnen, met aan de andere kant echt zo maar denk erom, dat je niet te lastig wordt. Dat zit daar allemaal in. Een heel verhaal in een paar woorden. Het gebeurt zo vaak, dat je een mens ontmoet, tegen wie je zoudt willen zeggen: Kerel, kop op het is zo erg toch niet. Maak je nu toch niet zo druk. Maar je kunt niets anders zeggen als: Goed weer, ho? Of: het ziet er naar uit, dat het nu eindelijk eens lente zal worden om dan met die woorden zo te werken, dat dat kop op er in zit, dat is eigenlijk pas een goed gebruik maken van de taal, Ja. Er zijn zelfs gedachten, die je niet met woorden weer kunt geven, Gedachten, die je wel in klanken kan interpreteren. Vandaar juist, dat ik dit onderwerp zo belangrijk vind. U vindt het misschien wel een aardig betoog en voor de rest gelooft U het wel. Maar ga nu eens nadenken. Hoe vaak denkt U, zullen de mensen U werkelijk goed verstaan? Begrijpen, wat U bedoelt? Hoe vaak zullen zij de achtergrond begrijpen, van al hetgeen U daar zit te zeggen? De goede bedoelingen misschien, of Uw aarzelende weigering? Uw toegeven tegen wil en dank. Al die dingen meer? Hoe vaak heeft U misschien ook nog dat vage gevoel van: eigenlijk moet het nog anders zijn? Hoe vaak een gevoel van vreugde, dat je aan een ander niet kunt overdragen? Er zijn zoveel dingen, die je zo graag met je medemensen zoudt willen delen, wanneer je naar wist, hoe. Heus, wij kunnen met woorden wonderen doen. Ik wil U nog een voorbeeld geven. En nu zal ik proberen iets te illustreren, dat bijna niet met woorden te zeggen is. Het ligt achter de woorden. Het is een sfeer. Dat kun je zo niet omschrijven. Toch meen ik, dat U er iets van zult gaan voelen, om dat ik mijn woorden op de juiste manier ga plaatsen. Het is een reis door de eeuwen heen. wie weet in welke tijd je zult gaan belanden, wie weet, waar het leven ons heen zal voeren en wie kan zeggen, wanneer wij elkaar weer zien en waar, op welke wereld, in welke omstandigheden. Het lot is wel bekend en bepaald bij God, maar ons is het een voortdurend raadsel. Wij dolen in de grote dwaaltuin van de schepping maar er zijn stemmen, die verder reiken dan dat. Want wanneer mens tot mens heeft leren spreken, wanneer geest tot geest een band heeft weten te leggen, dan kun je niet meer verdolen. Dan kun je gaan.van tijd tot tijd en van ruimte tot ruimte. Je zult nooit meer eenzaam zijn, omdat er dan een groot geheim van de schepping is geopenbaard. Een geheim van eenheid, dat in alle dingen schuilt. Dat klinkt U misschien allemaal heel mooi. Maar nu de reacties erop. Ik heb hier iemand bereikt. Ik heb expres de reflexen eens een keer gecontroleerd. Die dacht aan een sterrenhemel, waarin alleen maar sterren te zien zijn. Aan twee mensen, die a.h.w. stuivertje wisselen van ster tot ster. En steeds ging er van de ster, waarop zij kwamen een lichtstraaltje naar de ander toe, onverschillig, waar die ook was. Een eigenlijk half onbewust gedachtebeeldje. Toch geeft het iets weer, van hetgeen ik met woorden niet kan zeggen. Ik kan gaan spreken over de eeuwige liefde Gods. Ik kan spreken over onverbreekelijke banden. Maar deze eenheid van zijn in tweeheid van uiting, kun je niet uitleggen. Dan is het niet logisch meer. Toch zijn er een paar bij, die het begrijpen. Voor hen heb ik met die paar woorden meer gezegd, dan ik met een wetenschappelijk betoog van uren zou kunnen zeggen. Daar gaat het eigenlijk om. Het gaat er om, dat je leert; dat de taal niet alleen maar iets is, om van vreemde smetten vrij te houden. Dat het niet alleen maar iets is, waardoor je elkaar iets meedeelt. Dat de taal, wanneer je op de juiste manier je stem weet te gebruiken, wanneer je de woorden a.h.w. weet te plaatsen, je hele scala van stoffelijke en geestelijke emoties, verlangens en nog meer uit kunt drukken.

Dan vallen we zo veel grenzen weg, die de mens en kunstmatig hebben geschapen. Je kunt niet zeggen tegen iemand, die er zo heel erg beroerd uit ziet: Juffrouw, wat ziet U er slecht uit. Mankeert er iets aan? Kan ik wat voor U doen? Want in 9 van de 10 gevallen krijg je dan een reactie, die niet goed is. Dat is iets, dat kan alleen eigenlijk een gezellige brede, goedige volkswrouw zeggen. Die zou zelfs tegen de koningin nog kunnen zeggen: God, kind, wat zie je er pips uit, moet je een koppie thee? Maar dat kunt U niet doen. En omdat U het zo niet kunt doen, meet U dus een manier zoeken, waarmee U het toch uit kunt drukken, maar dan zo, dat het begrepen wordt en het toch niet hoeft te worden uitgesproken. In de taal is vaak het belangrijkste nog, datgene wat niet gezegd wordt. Hetgeen, wat mee klinkt. Dat meeklinken te versterken en tegenover de wereld te uiten, zo als wij werkelijk zijn en niet alleen, zoals de poppenkast, die onze woorden en taalgebruik naar voren brengen. Dat is heel erg belangrijk. Voor degenen, die je kennen, is dat nog niet zo erg. Voorbeeld: Een studentikoos type komt naar voren en zegt; Nou zag. Een verdomd gezellige avond, zag, echt be bop, zág. Wat hij eigenlijk bedoelt is heel iets anders. U denkt misschien, dat hij het heeft over een dansavondje. Maar daar heeft hij het eigenlijk helemaal niet over. Hij praat over een strijkquintet van Haydn, dat hij gisteren heeft gehoord. Als je dat niet weet en je hoort hem zo, dan denk je; Bah, wat een kwal van een vent. Maar zou hij het anders hebben kunnen uitdrukken, of zoudt U het kunnen begrijpen, dan heeft hij eigenlijk dit willen zeggen. Ik was gisteren helemaal onder de indruk, ik voelde mij helemaal gegrepen door de muziek. Wat is er toch een hoop moois in de wereld. Wat een geluk, dat ik dat op die manier heb mogen en kunnen beleven. Zou hij het op die manier zeggen, dan zou een ieder hem kunnen begrijpen. Maar dat zo te zeggen, dat kan hij voor zich zelf niet. Wanneer hij nu maar weet, hoe hij dan met de woorden, die hij gebruikt, die dan de modewoordjes zijn, moet werken, dan kan hij toch ieder laten voelen, wat er achter zit. Wanneer de mensen dat konden, dan zou blijken, dat de agent van politie U nou geen bekeuring geeft, omdat hij nu eenmaal dat zo graag doet. Dan blijkt, dat degene, die met zijn ruwe woorden en vloeken U zo choqueert, van binnen zo zacht en teer is als een pas geboren kind. Dat die woorden alleen maar een masker zijn. De taal geeft ons de mogelijkheid ook om de maskers af te nemen, terwijl wij voor onszelf toch de eer redden. Zij geeft je de gelegenheid om nader tot de mensen te komen. Zij geeft je de gelegenheid om een sfeer te scheppen. Daarom geloof ik in de eeuwige betekenis van het woord, dat werkelijk goed wordt gebruikt. Nu zegt U natuurlijk in Uw hart: Dit is allemaal oude koek geweest, op een aardige manier geïllustreerd. Ik geef het onmiddellijk toe. Daarom wil ik als besluit dan nog iets voor U gaan doen. Ik wil eens proberen, wat ik met deze stembanden voor U tot stand kan brengen. U moogt natuurlijk naar de woorden luisteren, want die zal ik zeker niet zinloos kiezen. Maar ik ben benieuwd, of U ook zult kunnen luisteren naar hetgeen er, als achtergrond meeklinkt.

Het luidt weer het land, als bronzen klokken,
 Die galmen in de ochtendwind,
 Het is, als lacht de wijde wereld vrolijk als een spelend kind.
 Het is, als jubelt heel de hemel over het licht, dat thans herleeft,
 Als siddert wachtend nu de wereld,
 Die eens het licht gedragen heeft.
 Dan klinkt er gerommel, dan rolt er de donder,
 Dan slaat er de bliksem met felle flits
 En toch blijft, blijft het licht nog regeren, o, wonder.
 De wereld, ondanks de rollende donder, ondanks gewelden, ondanks krijg,
 Spreekt luidt de lichtstraal, beveelt hen; Zwijg.
 Stil wordt de wereld, stiller van klank
 Stamelt naklepelend langzaam haar dank de klok.

Orde der Verdraagzamen

Het wordt stil, zelfs de wind ruist niet in eer.
Onberoerd als ochtendlijk meer, ligt da wereld en wacht.
Zij wacht op de geest, die altijd is geest deser aarde geweest.
Er bouwen uit wolken en winden en krachten,
Gestalten aan de hemel, de ongeziene machten
En scheppen uit gewemel van vormen
Een wereld, zo wonder en schoon,
Dat zij klinkt als kristal.
De klank spreidt zich uit, bereikt al wat wacht,
De wereld herleeft uit onweersnacht.
Zij is herschapen uit het zwanger geweld
En toont ons een wonder ter aarde gesteld.
Dan hoort men een stap, zij gaat door de velden,
Zij gaat door de steden en over het land,
Het is, of de dingen zeggen de mensen
Zeg'nende hand heeft ons zachtjes beroerd,
De mensheid voelt tot haar God zich gevoerd.
Een gefluister gaat door het mensenras.
Stilt Spreek niet te luid, het geeft nog geen pas,
Maar de Verlosser is gekomen, ik heb Hem gezien in de nacht.
In mijn dromen voelde ik, dat Hij voorbij is g'gaan,
Ik voel, dat Hij dadelijk naast mij zal staan.
Het Wonder herleeft, de wereld herboren
Zal aan de hemel gloren
Als ster van de geest met een wondere kracht
Dit is het grote Wonder, dat alle geest verrukt,
Want bevrijdt is de mens van stoffelijke keten,
Die hem zolang reeds torneer heeft gedrukt.
Daar heb ik dan eigenlijk een lied gezongen. Een lied met allerlei
melodie en tegelijk erin, met vele en grootse achtergronden. O, ik ben er niet op uitgeweest
om U te overdonderen, of te beroeren.
Ik heb helemaal niet geprobeerd om U in tranen uit te laten barsten, maar alleen om U iets te
laten voelen van het alomtegenwoordige van het goede, het goede, dat werkelijk door de
wereld gaat en op het ogenblik zelfs rond U is, U te doen zien, dat die wereld alleen maar van
haar gedachten bevrijd moet worden. De gedachten, die voor het ogenblik de mensen nog zo
vast ketenen. Die moeten verdwijnen om de mensheid weer vrij door het leven te doen gaan.
Dat zijn dingen, daar kan ik woorden genoeg voor gebruiken, maar de juiste uitdrukkingen
vind ik niet. Toch heb ik het op die manier kunnen zeggen. Ziet U, dat is nu eigenlijk de kunst
van het woord. De dingen juist zeggen, ook wanneer er geen woorden voor zijn, want. Ja, daar
kan ik eigenlijk ook geen woorden voor vinden. Dat is nu eigenlijk jammer, hé? Ik zou moeten
proberen het als een soort slotzin ook weer tot uitdrukking te brengen op de manier, die ik
dan klank magisch zou kunnen noemen. Denkt U niet aan die radioterm, hoor. Die klankmagie
is weer heel iets anders, dat is techniek. En in hoofdzaak nog reclame en verkoopstechniek. De

rest hangt er daar maar een beetje bij. Het wonder van de klank. Een woord verklinkt, een stem zwijgt.

Een gedachte, die ten hemel stijgt.

Een woord, zo aarzelend gesproken

Heeft de zegels vaak verbroken van een gesloten ziel.

Een woord, dat schijnbaar onbedacht zo aan een mond ontviel,

Heeft vaak veel leed en scha gebracht,

Het woord draagt in zich wondere kracht, die niet vaak wordt beseft.

Het woord, dat is een wondermacht, die neerslaat of verheft.

Het woord zingt ons zijn vreemde zang,

Het zingt ons allen dagen,

Het woord is vaak een stille klacht, die alles aan wil klagen,

Wat het zijn tot aanzijn heeft gebracht.

Het woord is ook een stille dank voor alle gaven in het leven ontvangen,

Het woord is een loflied, een reeks van schone gezangen,

Die doorbreken tot aan de hemeltroon

En keren tot de diepste sferen.

Het woord is eens een kracht van de mens,

Waar achter buiten de stoffelijke grens

Verscholen ligt de macht Onzes Heren.

Het woord is een bede, het woord is een dank,

Een klank, wat stamelend gesproken.

Dat woord heeft de grenzen van wereld en zijn

Van ruimte en tijd soms verbroken.

Het woord is een sleutel, die overal past,

Waarmede gij overal binnen kunt gaan,

Maar dan moet gij des woords ware zin en betekenis kunnen verstaan.

Faalt U het woord, laat dan spreken het hart

En geef dat gestalte in klank.

Dan weet met begrip een ieder, die t hoort

Voor het woord, dat gij spraakt zijn dank.

Een woord is een lied van de eeuwigheid

Door mensen als zacht akkoord ontlokt aan 's levens strijd.

Met Uw woorden speelt gij op de levensvloed,

Zij dragen U daar voort, Zo hoede U ze goed.

En zoek vooral naar rein en juist akkoord.

Zoek naar de woorden, die samenzijn een levensmelodie.

Zoek naar de woorden, die vreugde geven,

Zoek naar de woorden, die U doen leven.

Zoek naar de woorden, die werkelijkheid zijn,

Geen maskerade, geen waan en geen schijn.

Zoek naar een woord. dat zegt, wat gij zijt,

Dan is het Uw sleutel voor ruimte en tijd,

Ja, zelfs voor de kracht der eeuwigheid.

Misschien heeft U enigszins aangevoeld, wat ik bedoel. Indien U begrijpt, hoe belangrijk ook dit is, dan zult U misschien met hetgeen ik hier heb weergegeven Uw voordeel doen. Dan zult U, wanneer U weer spreekt en werkelijk iets gewichtigs te zeggen hebt, proberen om het zo te zeggen, dat niet alleen de woorden een boodschap betekenen, maar dat U Uw boodschap zendt op die woorden. Een woord moet niet de boodschap zelve zijn, het is de postbode en het adres. Daarachter schuilt de brief met alle hartsgeheimen. Veilig verborgen voor een ieder, behalve voor degenen, tot wie zij gericht is en door wie zij dan ook wordt verstaan. Maar ik ga nu afscheid nemen van U nemen, vrienden. De laatste spreker krijgt het woord. U hoeft niet bang te zijn, dat wij met elkaar gaan concurreren, want wat ik bracht was zeker nog niet het Schone Woord, ook al heb ik gepoogd het woord voor enkele ogenblikken schoon te doen zijn in Uw oren. Ik dank U voor Uw aandacht. Goeden avond.

o-o-o-o-o

Goedenavond, vrienden,

Wij zullen deze avond gaan besluiten met een meditatie. Is er iemand onder U, die daarvoor een onderwerp heeft te stellen?

BEVRIJDING KENTERING

Bevrijding, waar je naar haakt, is het weten van onderdrukking en gevangenschap. Het zoeken naar vrijheid is een teken van haat. Want waar je dient en willig dient, waar je begrijpt, daar bevrijdt je jezelf. Die bevrijding kan in vele gevallen meer betekenen dan alleen naar een feest van; Nu zijn wij verlost, terwijl in werkelijkheid alleen maar de meesters wisselen. Een mens kan niet vrij zijn, omdat de ene heer verdwijnt en de ander daarvoor keert. Een mens kan niet vrij zijn, zolang als hij wordt geregeerd door zijn lusten en begeerten, zijn angsten en zijn haat, door zijn stomme vooroordelen. Wij kunnen niet vrij zijn, zolang wij geketend blijven aan materiële gedachten en voorstellingen. Zolang als wij onze waarden zoeken in de stof, zolang als wij onze waarden zoeken in de vormen, die wij scheppen in onze sferen en werelden, dan zijn wij geketenden, dan zijn wij gebonden. Moge het leven dan nog zo hard of nog zo schoon zijn, wij voelen onze ketenen en hunkeren naar de vrijheid. Wij dromen van de kracht, die zal komen en ons bevrijden. Die de kluisters zal door slaan en ons voeren naar het wondere land van beloften en dromen. Maar wanneer komt er zo'n Wonderdoener, zo'n Bevrijder? Voor veel mensen is bevrijding het veranderen van juk. En juk, dat wat zachter of harder kan zijn dan het oude. Het is het wisselen van de ketenen, of ook wel het vervangen van de ene band door de andere. Maar dat kan geen vrijheid zijn. Vrij kunnen wij alleen zijn, wanneer wij de lasten, die wij dragen, zelf aanvaarden en zelve kiezen. Vrij kunnen wij alleen zijn, wanneer wij meester zijn over de omstandigheden en niet de slaven ervan. Daarom zullen wij geketend blijven en zal er in ons een hunkeren blijven naar een bevrijding. Tot het bewustzijn komt, dat alle vormen en alle materie slechts een waan zijn, die ons afleidt van de werkelijkheid. Wanneer wij begrijpen, dat onze behoeften, zoals wij ons die voorstellen in werkelijkheid wensen, zijn, die op zich tot ketenen worden. Dan eerst kunnen wij misschien aan bevrijding gaan denken. Dan wachten wij niet meer op de held, die ons zal komen bevrijden. De Prins uit het Sprookjesland, die met een slag alles goed en gezond maakt. Dan beslissen wij zachtjes en onopvallend zelve, welke ketenen wij willen dragen en welke wij af willen leggen. Dat is een kentering in ons zijn. Een kentering in ons leven en bewustzijn. Wij leren zeggen: Die gewoonte bevalt mij niet. Die zal ik bestrijden en de rest wil ik dragen. Ik ben een vrij mens, want wanneer ik die gewoonte overwonnen heb, kan ik verder gaan. Bevrijden: is voor mij niet meer iets, dat van buiten af moet komen. Mijn verzet is niet meer een machteloos protest. Ik heb geleerd, dat ik door mijzelf te beheersen, door mijn eisen

anders te stellen, aan elke keten van materie en sfeer kan ontkomen. Heeft U dit begrepen, dan komt er voor U een bevrijding. Een bevrijding, omdat je niets meer vraagt, omdat je niets meer begeert. Je geniet alle dingen, maar je vraagt er niet om. Zij zijn geen behoefte. Je neemt, wat het leven je geeft en je verheugt je erom. Geeft het niets, dan voel je je daardoor niet verongelijkt, voel je je daarom niet te neer geslagen. Er is geen noodzaak. Je bent tot een geheiligde van het leven geworden. Er is een kracht, waarvan je west, dat zij altijd voor je zal zorgen. Dat is God,

En moet het lichaam sterven, dan zwerft de geest voort. Is er een sfeer, die je zijn poorten sluit, omdat je nog het voertuig van een andere sfeer draagt, dan werp je het voertuig af en gaat verder. Er is niets meer om aan gebonden te zijn. Je bent vrij. Je bent meester van jezelf. Wanneer je dit beseft en deze gedachte tot zijn volle waarheid in je ontwaakt, wanneer zij langzaam maar zeker van een vlucht gedachte, of een theorie wordt tot een werkelijkheid, dan nadert het ogenblik der bevrijding. Want wie zegt: Ik vrees niet en ik vraag niet, is vrij. Vrij als God zelve want wie de kern van zijn wezen uit, uit God 's Wet en God 's Wezen. Wie het Wezen God s uit, is bevrijdt van alle waan, leeft in de grote werkelijkheid, die een volmaaktheid is in vreezen en uiting. Moge deze kentering op Uw levenspad komen en U bevrijden uit de ketenen, waarin gij maar al te vaak U zelf hebt geslagen. Moge Uwe bevrijding zijn een vreugde, een bewustwording, maar voor alles een inkeer tot de kern der eeuwigheid, die is de enige waarheid, werkelijkheid en vrijheid, die er bestaat, waar dan ook in de schepping.

Ik dank U voor Uw aandacht. Goeden avond.